

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL R. IR K. V. IR NORDEA BANK AB GINČO NAGRINĖJIMO**

2016 m. liepos 20 d. Nr. 242-284

Vilnius

Lietuvos bankas gavo R. ir K. V. (toliau abu kartu vadinami pareiškėjais, o kiekvienas atskirtai – pareiškėju) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp jų ir *Nordea Bank AB*, veikiančio per Lietuvoje įsteigtą filialą, (toliau – bankas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2010 m. kovo 19 d. pareiškėjai su banku sudarė būsto kreditavimo sutartį Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Sutartis). Sutarties Specialiosios dalies 4.3.1 papunktyje nurodyta: „Kredito gavėjas įsipareigoja visą Sutarties galiojimo laikotarpį pervesti savo darbo užmokestį ir / arba kitas nuolatinės pajamas (pajamas iš individualios veiklos, pajamas iš nekilnojamojo ir/ar kilnojamojo turto nuomos, gaunamus dividendus ir pan.) į savo sąskaitą, esančią Banke.“

2015 m. balandžio 15 d. pareiškėjai raštu gavo banko raginimą vykdyti įsipareigojimus pagal Sutartį, kuriuo reikalaujama ištaisyti Sutarties Specialiosios dalies 4.3.1 papunkčio nuostatų pažeidimą ir informuojama, kad nepašalinus pažeidimo vadovaujantis Sutarties Bendrosios dalies 9.1 papunkčiu pareiškėjams bus skirta 57,92 Eur bauda, bankas taip pat svarstys galimybę taikyti pareiškėjams Sutarties Bendrosios dalies 8.4 papunktyje numatytą sankciją – maržos padidinimą. 2016 m. vasario 1 d. pareiškėjai gavo analogiško turinio raginimą.

2016 m. balandžio 1 d. pranešimu apie maržos padidinimą pareiškėjai buvo informuoti, kad dėl įsipareigojimų pagal Sutarties Specialiosios dalies 4.3.1 papunktį nevykdymo pareiškėjams 2016 m. balandžio 1 d. buvo skirta 57,92 Eur bauda, kurią reikalaujama sumokėti ne vėliau kaip 2016 m. balandžio 21 d. Bankas taip pat informavo pareiškėjus, kad, nepašalinus nurodyto pažeidimo, Sutarties Specialiosios dalies 2.9.1 papunktyje nustatyta marža nuo 2016 m. birželio 1 d. be atskiro rašytinio pranešimo pareiškėjams bus padidinta 1 procentiniu punktu visam likusiam Sutarties galiojimo laikotarpiui.

2016 m. balandžio 15 d. pareiškėjai pateikė bankui pretenziją, kurioje nurodė, kad nesutinka su nustatyta bauda. Pareiškėjai paaiškino, kad įsipareigojo visą Sutarties galiojimo laikotarpį pervesti savo darbo užmokestį ir nuolatinės pajamas į banke esančią sąskaitą, tačiau nėra įsipareigoję pervesti absoliučiai visą gaunamą darbo užmokestį ir nuolatinės pajamas. Pareiškėjai nurodė, kad sudarant Sutartį banko vadybininkė jiems paaiškino, kad į banko sąskaitą užtenka pervesti darbo užmokesčio dalį, kuri padengtų einamojo mėnesio kredito įmokas. Pareiškėjai būtent taip elgėsi nuo Sutarties sudarymo ir visada su banku atsiskaitydavo laiku.

2016 m. balandžio 15 d. atsakydamas į pretenziją bankas paaiškino, kad pasirašydami Sutartį pareiškėjai patvirtino, kad yra susipažinę su Sutarties sąlygomis ir jos jiems yra suprantamos. Bankas pažymėjo, kad pareiškėjai buvo tinkamai informuoti apie sankcijų pritaikymo terminus ir priežastis.

Nesutikdami su banko atsakymu pareiškėjai kreipėsi į Lietuvos banką dėl ginčo nagrinėjimo. Pareiškėjai iš esmės pakartojo bankui pateiktoje pretenzijoje nurodytus argumentus ir atkreipė dėmesį, kad Sutarties pažeidimą bankas pastebėjo tik praėjus 5 metams po Sutarties sudarymo, nors pareiškėjai visą laiką elgėsi vienodai. Pareiškėjai nurodo, kad prašė banko pakeisti

Sutarties Specialiosios dalies 4.3.1 papunktį, tačiau bankas į tokį prašymą nereagavo, be to, 2016 m. balandžio 25 d. nuo pareiškėjo banko sąskaitos nuskaičiavo 57,92 Eur baudą. Išreiškė abejonę dėl Sutarties sąlygų sąžiningumo, pareiškėjai Lietuvos banko prašė rekomenduoti bankui panaikinti Sutarties Specialiosios dalies 4.3.1 papunktyje nustatytą reikalavimą.

Atsiliepime į pareiškėjų kreipimąsi bankas nurodė, kad Sutarties sąlygos gali būti keičiamos tik šalių susitarimu arba teismo sprendimu. Vis dėlto, įvertinęs aplinkybes, kad įsipareigojimo pervesti savo pajamas į banko sąskaitą pareiškėjai nevykdo dėl to, kad jų darbdaviai jiems darbo užmokestį perveda į kituose bankuose esančias sąskaitas ir pareiškėjams nepavyksta to pakeisti, bei tai, kad Sutartis yra vykdoma be esminių pažeidimų, bankas priėmė sprendimą gražinti pareiškėjams nuskaičiuotą 57,92 Eur baudą (lėšas pervedant į tą pačią sąskaitą, nuo kurios buvo nurašytos) ir netaikyti alternatyvių sutartinės atsakomybės priemonių, t. y. nedidinti banko maržos, kaip nurodyta 2016 m. balandžio 1 d. pranešime.

Įvertinus banko atsiliepime į pareiškėjų kreipimąsi nurodytas aplinkybes ir pateiktus dokumentus, laikytina, kad bankas patenkinio dalį pareiškėjų reikalavimų, todėl, vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 26 straipsnio 1 punktu ir Taisyklių 57.1 papunkčiu, Lietuvos bankas nutraukė ginčo dalies dėl banko sprendimų skirti (nuskaičiuoti) baudą ir padidinti banko maržą pagrįstumo nagrinėjimą.

Lietuvos bankas, atsižvelgdamas į pareiškėjų išreikštas abejas dėl Sutarties Specialiosios dalies 4.3.1 papunkčio sąlygų sąžiningumo, šią pareiškėjų kreipimosi dalį pagal kompetenciją persiuntė nagrinėti Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba informavo, kad nuostata, įpareigojanti pareiškėjus Sutarties galiojimo laikotarpiu savo darbo užmokestį ir kitas nuolatines pajamas pervesti į banke esančią savo sąskaitą, yra individualiai aptarta ir jai netaikomos Civilinio kodekso 6.228⁴ straipsnio nuostatos, todėl Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba neįgaliota vertinti šios sąlygos nesąžiningumo požiūriu.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Išnagrinėjus pateiktus dokumentus bei šalių paaiškinimus ir įvertinus kitas ginčo nagrinėjimo metu nustatytas aplinkybes darytina išvada, kad šalių ginčas iš esmės kilo dėl banko atsisakymo pakeisti Sutartį panaikinant Sutarties Specialiosios dalies 4.3.1 papunkčio sąlygas pagrįstumo. Todėl nagrinėdamas tarp šalių kilusį ginčą Lietuvos bankas vertins, ar bankas pagrįstai atsisako pakeisti Sutartį pareiškėjų pageidaujamosiomis sąlygomis, t. y. ar bankas pagrįstai atsisako panaikinti Sutarties Specialiosios dalies 4.3.1 papunkčio sąlygas.

Vertinant pareiškėjų banko atžvilgiu keliamą reikalavimą pakeisti Sutartį panaikinant Sutarties Specialiosios dalies 4.3.1 papunktyje nustatytus pareiškėjų įsipareigojimus, pažymėtina, kad, pagal Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalį, šalys, vadovaudamosi sutarties laisvės principu, gali laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises ir pareigas, jei tai neprieštarauja įstatymams. Sutarties laisvės principas reiškia civilinių teisinių santykių subjektų teisę laisvai spręsti, sudaryti konkrečią sutartį ar jos nesudaryti, pasirinkti, su kuo sudaryti sutartį, be to, savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio (sutarties sąlygų ir jų pakeitimo) bei formos, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas (jų turinį) nustato imperatyviosios teisės normos arba tam tikrų sąlygų reikalauja viešoji tvarka, sąžiningumo, protingumo, teisingumo principai, gera moralė. Vadovaujantis sutarties laisvės principu bei Civilinio kodekso 6.223 straipsnio 1 dalimi, numatančia, jog sutartis gali būti pakeista šalių susitarimu, darytina išvada, kad tie sutartinių santykių aspektai, kurie nėra reglamentuoti imperatyviųjų teisės normų,

gali būti aptarti tik laisvu šalių susitarimu, įtraukiant arba pakeičiant atitinkamas sąlygas tarp šalių sudaromoje sutartyje. Kai šalys savo susitarimu (gera valia) nesusitaria dėl sudarytos sutarties pakeitimo, suinteresuota sutarties pakeitimu šalis turi teisę, jos manymu, ginčijamos sutarties sąlygų pažeidžiamas savo teises ginti teisme pateikdama ieškinį ir prašyti teismo pakeisti atitinkamas sutarties sąlygas, kad būtų atkurta šalių sutartinė prievolių pusiausvyra (Civilinio kodekso 6.204 straipsnio 3 dalis, 6.223 straipsnio 2 dalies 2 punktas).

Pareiškėjų ir banko sudarytos Sutarties Bendrosios dalies 5.1.3 papunktyje nurodyta, kad kredito gavėjas, t. y. pareiškėjai, turi teisę inicijuoti Sutarties pakeitimus ar papildymus. Tačiau pagal Sutarties Bendrosios dalies 12.1 papunktį, Sutarties sąlygos gali būti pakeistos tik atskiru raštišku banko ir pareiškėjų susitarimu, jeigu kituose Sutarties punktuose nenumatyta kitaip. Pažymėtina, kad Sutartyje nėra numatyta, kad pareiškėjų prašomi padaryti Sutarties pakeitimai gali arba turi būti atliekami vienašališkai, nepaisant banko valios. Pasirašydami Sutartį pareiškėjai patvirtino, kad jie visiškai pripažįsta Sutarties terminus bei sąlygas, juos supranta ir įsipareigoja jų laikytis (Sutarties Bendrosios dalies 20.6 papunktis).

Vadovaujantis tuo, kas išdėstyta, konstatuotina, kad ginčo šalių sudarytos Sutarties pakeitimas įmanomas tik laikantis Sutartyje nustatytos tvarkos, t. y. abiem šalims raštiškai susitarus. Pažymėtina, kad tiek bankas, tiek ir pareiškėjai, kaip Sutarties šalys, Sutarties galiojimo metu gali teikti vieni kitiems prašymus pakeisti šalių susitarimą sudarančias Sutarties sąlygas, o tokį prašymą gavusi kita Sutarties šalis gali sutikti patenkinti prašymą atitinkamai pakeisti Sutartį arba ne, taip pat nurodyti savo sąlygas dėl tokio Sutarties pakeitimo, tačiau bet koks Sutarties pakeitimas galimas tik suderinus abiejų šios Sutarties šalių valią. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pareiškėjų banko atžvilgiu keliamas reikalavimas pakeisti Sutartį panaikinant Sutarties Specialiosios dalies 4.3.1 papunktyje nurodytą pareiškėjų įsipareigojimą, abiem šalims (t. y. pareiškėjams ir bankui) dėl to nesutarus gera valia, yra nepagrįstas, todėl atmetinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu bei šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjų R. ir K. V. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Reguliuojamos rinkos priežiūros skyriaus
viršininkas, pavaduojantis Finansinių paslaugų
ir rinkų priežiūros departamento direktorių

Vaidas Cibas